

BJARNE SIMMELKJÆR SANDGAARD HANSEN

Skovshoveddialekten: en lingvistisk beskrivelse

Københavns Universitet

Overordnet set fremstår de sjællandske ømålsdialekter ganske velbeskrevne i den dialektologiske litteratur. Værker som Thorsen (1894) og Ejskjær (1970) har givet os adgang til en indgående forståelse af de fonetiske, fonologiske og morfologiske systemer i udvalgte dialekter, og den løbende udgivelse af ØMO bidrager til en stadig stigende forståelse af de sjællandske og øvrige ømålsdialekters ordforråd. Ikke alle dialekter er dog lige velbeskrevne. Eksempelvis er kilderne til og beskrivelserne af den oprindelige dialekt i Skovshoved nord for København særdeles fåtallige.

Med mit foredrag agter jeg at gøre et forsøg på en lingvistisk beskrivelse af den traditionelle skovshoveddialekts fonetik, fonologi, prosodi og morfologi med hovedfokus på de træk, der afviger fra rigsmålet. Eksempler herpå omfatter, men begrænser sig ingenlunde til

- sætningsmelodien
- forekomsten af andetledsstød
- omfanget af schwa-assimilation
- vokalkvaliteter, f.eks. gengivelsen af rigsmålets lange *a*, *e* og *u*
- gengivelsen af rigsmålets *ð*, *-rv-* og postvokalske *b*
- formen af det personlige pronomen i 1.pl.oblik

Undervejs i beskrivelsen vil jeg desuden forsøge at belyse, hvor hver af disse træk ”kommer fra”, dvs. om de peger i retning af københavnsk (lav-/høj-), øvrigt sjællandsk ømål eller de geografisk tilgrænsende dialekter på den anden side af Øresund (skånsk og evt. bornholmsk). Som en del af denne udredning vil jeg diskutere muligheden for eksistensen af et decideret øresundsmål som allerede antydtes af Thorsen (1929: 151).

Litteratur

Ejskjær, Inger. 1970. *Fonemsystemet i østsjælland på grundlag af dialekten i Strøby sogn*. København: Akademisk Forlag.

Thorsen, P.K. 1894. *Sprogarten på Sejerø*. Kjøbenhavn: Thieles Bogtrykkeri.

Thorsen, P.K. 1929. Københavns dialekt tillige med noget om københavnske gadenavne. I: J. Byskov & Marius Kristensen (red.), *Afhandlinger og Breve af P. K. Thorsen 2: Blandede Afhandlinger*, 136–156. København: Det Schønbergske Forlag.

ØMO = *Ømålsordbogen. En sproglig-saglig ordbog over dialekterne på Sjælland, Lolland-Falster, Fyn og omliggende øer 1–*. 1992–. København: Center for Dialektforskning & Universitets-Jubilæets Danske Samfund.